प्रमाणपत्र

एम.फिल्. शिक्षणक्रमाचा अनिवार्य भाग म्हणून श्री. मल्लाव सतीश सिताराम यांनी सन १९९९ - २००१ हया शैक्षणिक वर्षात निर्धारित वेळेत खालील विषयावर शोध प्रबंध समाधानकारक रितीने पूर्ण केला आहे.

<u>संशोधन विषय</u>:- 'सोलापूर शहरातील माध्यमिक व उच्च-माध्यमिक शाळांत व्यावसायिक / तांत्रिक शिक्षणाचे अध्यापन करणा-या शिक्षकांच्या समस्यांचा चिकित्सक अभ्यास'

हा शोध प्रबंध शिवाजी विद्यापीठाच्या एम्.फिल (शिक्षणशास्त्र) या पदवीच्या अंशतः पूर्तता म्हणून सादर करण्यात येत आहे.

<u>संशोधन केंद्र</u>:- कस्तुरबाई कॉलेज ऑफ एज्युकेशन
सोलापूर - ४१३ ००६

दिनांकः- / /२००२

मार्गदर्शकाचे नांव व सही

Bhintade

डॉ. श्री. भिंताडे व्ही.आर.
प्राचार्य
कस्तुरबाई कॉलेज ऑफ एज्युकेशन
सोलापूर.

|| प्रतिज्ञापत्र ||

'सोलापूर शहरातील माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शाळांत व्यावसायिक / तांत्रिक शिक्षणाचे अध्यापन करणाऱ्या शिक्षकांच्या समस्यांचा चिकित्सक अभ्यास.'

हा लघुशोध प्रबंध मी स्वत: तयार केलेला असून हा प्रबंध कोणत्याही विद्यापीठाच्या परीक्षेकरीता सादर केलेला नाही. असे मी प्रतिज्ञापूर्वक नमूद करतो.

प्रस्तुत लघुशोध प्रबंध मी शिवाजी विद्यापीठाच्या एम. फिल. (शिक्षणशास्त्र) पदवी परीक्षेकरीता सादर करीत आहे.

स्थळ :- सोलापूर

दिनांक :- २२ / ६ /२००२

श्री. मल्लाव सतीश सिताराम
कस्तुरबाई कॉलेज ऑफ एज्युकेशन
सोलापूर.
सन १९९९-२००१

ऋणनिर्देश

हा शोध प्रबंध पूर्ण करुन सादर करतांना अत्यानंद होत आहे. या शोध प्रबंधाचा विषय समाजातील प्रत्येक घटकाशी निगडीत आहे. समाजातील सर्वच छोटया-मोठया वस्तुंच्या निर्मितीसाठी या विषयाचे सखोल व अदयावत ज्ञान असणे अत्यंत आवश्यक आहे. सदर विषय सुरवातीस सोपा वाटला परंतु नंतर हळूहळू या विषयाची व्याप्ती अधिक असल्याचे जाणविले. हे संशोधन कार्य व्यवस्थितरित्या पूर्ण करण्यासाठी कस्तुरबाई कॉलेज ऑफ एज्युकेशन येथील तज्ञ मार्गदर्शक प्राचार्य डॉ. श्री. व्ही. आर. भिंताडे यांनी वेळोवेळी अचुक व सखोल मार्गदर्शन केले. याबद्दल त्यांचा शतशः ऋणी आहे.

कस्तुरबाई कॉलेज ऑफ एज्युकेशन सोलापूर येथील प्राध्यापक डॉ. श्री. पी. एन. जगताप, डॉ. श्री. के.एम. बोंदार्डे, सौ. पठाण मॅडम, डॉ. श्री. अे.बी. गायकवाड, डॉ. श्री. बी.जी. अहिरे, प्रा. श्री. ए. जी. टेके, ग्रंथपाल श्री. सावंजी पी.जे. व इतर सर्व कार्यालयीन कर्मचारी यांनी केलेले मार्गदर्शन व सहकार्य हे मोलाचे आहे. त्यामुळे माझा शोध प्रबंध पूर्ण होऊ शकला त्यांचाही ऋणी आहे.

सोलापूर शहरातील तांत्रिक व व्यावसायिक शाळांमधील तसेच औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेमधील कार्यरत असलेले सर्व प्राचार्य, गटनिदेशक, पर्यवेक्षक, विदयार्थी व संबंधित पालक यांनी सदर विषयाच्या प्रश्नावलीस व मुलाखतीस दिलेला योग्य प्रतिसाद शोध प्रबंधासाठी अत्यंत महत्वाचा आहे. या सर्वांचा मी मनापासून ऋणी आहे.

प्रबंधाच्या संगणक टंकलेखनाचे काम मयूर टायपिंग सेंटर, कोर्टा जवळ, सोलापूर यांनी सुबक करुन दिले तसेच दिपसागर झेरॉक्स सेंटर, सोलापूर यांनी झेरॉक्सचे व संगम बायंडर्स, सोलापूर प्रबंध बांधणीचे काम अत्यंत चांगल्या रितीने केल्याबद्दल मी त्यांचा आभारी आहे.

या शोध प्रबंधाचे प्रेरणास्थान माझे वडील श्री. सिताराम हरिसिंग मल्लाव व आई सौ. देवीकाबाई मल्लाव यांच्या आशिर्वादाने तसेच माझे गुरु श्री. पी.ई. डोकेसर (माजी भाग शिक्षण अधिकारी) यांचे प्रोत्साहन व श्री. विष्णुपंत कोठे साहेब यांचा आधार या सर्वांच्या कृपेने हा शोध प्रबंध मी पूर्ण करु शकलो , त्यांचा मी उतराई होऊ शकत नाही.

सतीश सिताराम मल्लाव.

अनुक्रमणिका

अ.नं.	प्रकरणाचे नांव	पाने
	प्रकरण १ ले **संशोधनाचा विषय, पार्श्वभूमी व व्याप्ती**	**०१ ते ४५**
१.१	प्रस्तावना	
१.२	संशोधनाची पार्श्वभूमी	
१.३	संशोधनाचे शीर्षक	
१.४	संशोधनाची गरज व उपयुक्तता	
१.५	संशोधनाचे महत्व	
१.६	संशोधनाची समस्या	
१.७	संशोधन समस्येची उद्दिष्टे	
१.८	संशोधन प्रबंधात वापरलेल्या संज्ञा, व्याख्या व स्पष्टीकरण	
१.९	संशोधनाची व्याप्ती	
१.१०	संशोधनाची मर्यादा	
१.११	संशोधनाचे कार्यक्षेत्र	
१.१२	प्रकरणांची रचना	

अ नं.	प्रकरणाचे नांव	पाने
	प्रकरण २ रे	**४६ ते ८२**
	संबंधित संशोधनाचा आढावा	
२.१	प्रस्तावना	
२.२	संबंधित साहित्याचे समीक्षण	
२.३	संबंधित संशोधनाचे समीक्षण	
२.४	'तांत्रिक व व्यावसायिक' विषयावर भारतात झालेले संशोधन.	
२.५	'तांत्रिक व व्यावसायिक' विषयावर परदेशात झालेले संशोधन.	
२.६	संशोधित कार्याचा आढावा व प्रस्तुत संशोधनाशी त्याचा पदानुबंध.	
—	संदर्भ	
	प्रकरण ३ रे	**८३ ते १०४**
	संशोधनाची कार्यपद्धती	
३.१	प्रास्ताविक	
३.२	संशोधनाची कार्यपद्धती	

अ.नं.	प्रकरणाचे नांव	पाने
३.३	संशोधनात वापरलेली साधने	
३.४	संशोधन विषयासाठी नमुना निवड	
३.५	संशोधन विषयातील माहितीचा उद्‌गम	
—	संदर्भ ग्रंथ	
	प्रकरण ४ थे	**१०५ ते २१२**
	संकलित माहितीचे विश्लेषण व अर्थनिर्वचन.	
४.१	प्रास्ताविक	
४.२	शिक्षकांच्या प्रश्नावलीव्दारे मिळालेल्या माहितीचे विश्लेषण व अर्थनिर्वचन	
४.३	मुलाखतीव्दारे मिळालेल्या संकलित माहितीचे विश्लेषण व अर्थनिर्वचन	
	मुलाखत भाग-१:- (प्राचार्य/मुख्याध्यापक व पर्यवेक्षक)	
४.४	मुलाखत भाग-२:- (विदयार्थी मुलाखत)	
४.५	मुलाखत भाग-३:- (पालक मुलाखत)	
४.६	प्रत्यक्ष भेटीव्दारे मिळालेली संकलित माहिती	

अ.नं.	प्रकरणाचे नांव	पाने
	प्रकरण ५ वे	**२१३ ते २६३**
	संशोधनाचा सारांश व निष्कर्ष	
५.१	संशोधनाचा सारांश	
५.२	संशोधनाच्या संकलित माहितीच्या आधारे निष्कर्ष	
	– शिक्षकांच्या प्रश्नावलीच्या आधारे निष्कर्ष	
	– मुलाखतीव्दारे मिळालेल्या माहितीच्या आधारे निष्कर्ष	
	१) प्राचार्य/पर्यवेक्षक व मुख्याध्यापक यांच्या मुलाखती	
	२) विदयार्थ्यांच्या मुलाखती	
	३) पालकांच्या मुलाखती	
	– तांत्रिक व व्यावसायिक विभागांना प्रत्यक्ष दिलेल्या भेटीव्दारे मिळालेल्या माहितीच्या आधारे निष्कर्ष	
	प्रकरण ६ वे	**२६४ ते ३१४**
	शिफारशी व पुढील संशोधनासाठी विषय	
६.१	संशोधनात निघालेल्या निष्कर्षावर आधारित शिफारशी	
६.२	पुढील संशोधनासाठी विषय	

अ.नं.	प्रकरणाचे नांव	पाने
	संदर्भ सूची	
	परिशिष्टे	
	१) शिक्षकांसाठी विनंती पत्र	
	२) शिक्षकांसाठी प्रश्नावली	
	३) प्राचार्य/मुख्याध्यापक व पर्यवेक्षकांसाठी विनंती पत्र	
	४) प्राचार्य/मुख्याध्यापक व पर्यवेक्षकांसाठी मुलाखत अनुसूची	
	५) विदयार्थ्यांसाठी मुलाखत अनुसूची	
	६) पालकांसाठी मुलाखत अनुसूची	
	७) शिक्षक प्रतिसादकांची यादी	
	८) प्राचार्य/मुख्याध्यापक प्रतिसादकांची यादी	
	९) पर्यवेक्षक व गटनिदेशक प्रतिसादकांची यादी	
	१०) विदयार्थी प्रतिसादकांची यादी	
	११) पालक प्रतिसादकांची यादी	